

XIII. Évfolyam 4. szám – 2018. december

A KATONAI LOGISZTIKA ALAPKÉPZÉSI SZAK RSOM FELKÉSZÍTÉS TAPASZTALATAI

IMPLEMENTATION OF RSOM TRAINING IN MILITARY LOGISTIC BSC COURSE

HORVÁTH Attila

(ORCID ID: 0000-0001-8576-7961)

horvath.attila@uni-nke.hu;

Absztrakt

NATO Erők Fogadása, Állomásoztatása és Előrevonása – angolul: Reception, Staging And Onward Movement (a továbbiakban: RSOM) műveletek és tevékenységek jelentősége szövetségi szinten nőtt. Ennek okát abban kell keresni, hogy a NATO az elmúlt évek biztonsági kihívásaira olyan válaszokat adott, amelyek nem nélkülözhetik az erők mozgásának képességét. A cikk röviden áttekinti a biztonsági kihívásokra adott válaszok lényegét, a katonai logisztika alapképzési szak gyakorlat orientáltságának jellemzőit valamint az RSOM felkészítés céljait és a végrehajtás tapasztalatait.

Kulcsszavak: biztonsági kihívások, RSOM, tisztképzés

Abstract

The importance of NATO Reception, Staging and Onward Movement has significantly increased on alliance level, nowadays. The reason for this is that NATO gave an answer to the past years' challenges which cannot do without the ability of movement. The present article gives an overview on the point of answers given for security challenges, on the characteristics of practice-oriented of Military Logistics BSc, and on the goals of RSOM training, and the experiences of the implementation.

Keywords: security challenges, RSOM military officer training

A kézirat benyújtásának dátuma (Date of the submission): 2018.10.23.

A kézirat elfogadásának dátuma (Date of the acceptance): 2018.12.23.

BEVEZETÉS

A katonai felsőoktatásnak is igazodnia kell a folyamatosan változó és a globalizmus korszakában egyre nehezebben átlátható biztonsági kihívásokhoz. A bipoláris világrendszer felbomlása után a biztonságpolitikai szakértők a biztonság tényezői elemzésekor kész ténynek tekintették az addig szinte kizárólagosságot élvező katonai kérdéskörök fontosságának háttérbe szorítását és kizárólagosságának végleges elvesztését. Abban igazuk volt, hogy a biztonság megítélésében a katonai megközelítés valóban elveszítette primátusát, de túlzott háttérbe szorítása súlyos következményekkel járt.

Az Észak-atlanti Szerződés Szervezete (a továbbiakban NATO) 2014. szeptember 4-5-én a walesi Newportban tartott csúcstalálkozóján olyan biztonsági kihívásokkal találta szembe magát, amelyre a NATO tagállamok vezetőinek radikális választ kellett adniuk. A változások olyan jelentősek, amelyet talán a nemzetközileg is elismert biztonságpolitikai szakértő Szenes Zoltán a walesi csúcstalálkozót értékelő, a Hadtudományban és a Külügyi Szemlében megjelent két tanulmánya címeinek részleteivel lehet igazán legjobban jellemezni: „új bor régi palackban” [1; 3.o.], „előre a múltba” [2; 3.o.]. A NATO 2014-es walesi csúcsertekezleten a szövetség, a műveleti jelleg helyett a készenléti képességek fejlesztését választotta. Ez pedig azt jelenti, hogy a korábban alkalmazott és sok szempontból kis híján elfeledett katonai válaszokat és megoldásokat kell szövetségi szinten újra kidolgozni. A korábban alkalmazott és újszerű katonai képességek elméleti oktatását és gyakoroltatását a lehető leggyorsabban kell beépíteni a tisztképzés minden szintjének képzési programjába. Ennek egyik megnyilvánulási formája a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karán (a továbbiakban: NKE HHK) a NATO Erők Fogadása, Állomásoztatása és Előrevonása – angolul: Reception, Staging And Onward Movement – (a továbbiakban: RSOM)¹ műveletek és tevékenységek gyakoroltatása.

A NATO PARADIGMAVÁLTÁS KATONAI ASPEKTUSAIRÓL

2013 őszén a walesi NATO-csúcstalálkozó szervezésével megbízottak úgy érezhették, hogy egy, az elmúlt években megszokott tanácskozást szerveznek. A NATO-csúcstalálkozója az előkészítés korai szakaszában nem tűnt túl izgalmasnak. [1; 3.o.] Az ukrán belpolitikai válság, a Krím-félsziget Oroszország általi elcsatolása, az Iszlám Állam néven megismert terrrorszervezet megerősödése és látványos előretörése, a kelet-ukrajnai polgárháború radikális irányváltást kényszerített ki NATO-tól. [1; 3.o.] A szövetségi rendszert közvetlenül több mint két évtizede nem érte ilyen szintű közvetlen fenyegetés, ezért a 2014. szeptember 4-5-én megrendezett walesi NATO-csúcstalálkozón olyan határozatokat fogadtak el, amelyek hatása hosszú távon is érződni fog. Ebben a cikkben nem térek ki a döntések politikai, diplomáciai és pénzügyi tartalmának értékelésére, a szükséges mértékben csupán a katonai jellegű döntések jellemzőivel foglalkozom.

Katonai értelemben a változások lényegét a készenlét fokozása jelentette, vagyis a szövetségi rendszer keleti és déli határainak megerősítése, gyorsabb és hatékonyabb reagálási képesség megteremtése és a Washingtoni Szerződés V. cikkelye értelmében az úgynevezett kollektív védelem készségének és szintjének emelése, illetve az információs technológia rohamos fejlődésére tekintettel kiegészítve a kibervédelem hatékonyságának emelésével. [2] A csúcstalálkozót követően szövetségi szinten megkezdődött a tervezés a politikai és katonai

¹ A magyar katonai terminológiában nem a magyar jelentésből képezték betűszót, hanem az angol jelentésből, így a továbbiakban a cikkben én is ezt használom.

döntéseknek megfelelően az új módszerek és eljárások kidolgozása és a szükséges képességek fejlesztése.

A 2016. július 8-9-én Varsóban tartott NATO-csúcstalálkozó egyik kiemelt célja volt, hogy a szövetség hitelesen bizonyítsa, hogy komolyan gondolja az elrettentés politikáját és értékelhető, látható lépéseket tesz a gyakorlati megvalósítás érdekében. [3; 98. o.] A 2014-ben a walesi csúcson elhatározott katonai lépések nem is lehettek igazán hatékonyak, hiszen a 28 tagállam közül 2016-ban csak öt ország védelmi költségvetése haladta meg a GDP 2%-át. Ezért Varsóban a NATO tagországok állam- és kormányfői döntöttek arról, hogy növelik a saját GDP-arányos védelmi kiadásainak szintjét és ezen belül emelik a haditechnikai fejlesztésekre költött költségvetés hányadát is. [4]

A varsói NATO-csúcsertekezleten felgyorsították és kiegészítették a 2014-ben Newport-ban elfogadott határozatok végrehajtását, amelyeket a cikk témája szerint az alábbiak szerint lehet összegezni:

- Enhanced NATO Response Forces (eNRF): Megerősített NATO Reagáló Erők, ez alatt a korábbi NRF koncepcióhoz képest jóval rövidebb készenléti idejű és nagyobb erejű katonai szervezeteket kell érteni. Ez azt jelenti, hogy a szárazföldi erők nagyságát egy hadosztályra emelik, illetve további légi- és haditengerészeti komponensekkel egészítik ki.
- Very High Readiness Joint Task Force (VJTF): Nagyon Magas Készenléti Összhaderőnemi Műveleti Erő. Ez egy dandár erejű harccsoport megalakítását jelenti, amelynek készenléti ideje, a korábbi NRF koncepcióhoz képest meglehetősen lerövidült (2-7) napra.
- NATO Force Integration Unit (NFIU): NATO-erőket Integráló Elem létrehozása és működtetése NATO keleti határán fekvő tagországokban, illetve Romániában és Bulgáriában.
- Graduated Response Plan (GRP): Lépcsőzetes Cselekvési Terv.
- Readiness Action Plan (RAP): Készenléti Akcióterv.² [5]

A 2014-es és 2017-es NATO-csúcsertekezletek hatására a NATO Romániában és Lengyelországban, valamint a Balti-országokban erősödött a NATO állandó katonai jelenléte, többnemzeti parancsnokságokat és szervezeteket hoztak létre. A NATO tagállamaiban képességek alapján összehangolt haderőfejlesztési-programok indultak el, miközben olyan képességek ismételt fejlesztése is napirendre kerültek, mint az erők gyors felvonulását áttelepítését biztosító szövetségi gyakorlatok szervezése és végrehajtása, valamint a befogadó nemzeti támogatás követelményeinek meghatározása és érvényesítése. [5]

AZ ÁTALAKÍTOTT ÉS GYAKORLATORIENTÁLT LOGISZTIKAI TISZTKÉPZÉS

A NATO csatlakozást követően a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem (továbbiakban: ZMNE)³ szervezete és képzési rendszere többször változott, a cikk témája nem teszi szükségessé ennek részletes tárgyalását. A cikk második része a logisztikai tisztképzésben beállt változásokkal, illetve a gyakorlatorientált tisztképzés követelményének való megfeleléssel foglalkozik.

²² A Lépcsőzetes Cselekvési Terv és a Készenléti Akció Terv tartalma titokvédelmi szempontok miatt nem nyilvánosak, ezért a tartalmát nem áll módomban tárgyalni.

³ A ZMNE 2011. december 31-én megszűnt és a tisztképzés minden szintje a 2012. január 1-jén megalakult Nemzeti Közszerződési Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karához került.

A tisztképzés átalakítása

2010-ben a Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Vezérkar a tisztképzés korábbi rendszerének átalakítása mellett döntött. Ennek tartalma kiterjedt a ZMNE korábbi katonai és polgári szakjainak megszüntetésére is. A döntéshozók a ZMNE-n, majd az NKE HHK-n az alábbi új szakok alapítása és indítása mellett döntöttek az NKE HHK-n:

- katonai logisztika alapképzési szak;
- katonai műveleti logisztika mesterképzési szak;
- katonai üzemeltető alapképzési szak;
- katonai üzemeltető mesterképzési szak.⁴

A cikk tárgyát képező felkészítést a katonai logisztika alapképzési szak honvéd tisztjelöltjei (hallgatói) hajtják végre, ezért a továbbiakban a tisztképzés átalakításával és a gyakorlatorientált képzés követelményeivel kapcsolatban a katonai logisztika alapképzési szak jellemzőinek tárgyalására szorítkozom. Az integrált katonai logisztika alapképzési szak a szakalapítási és szakindítási kérelmének kidolgozása a korábban a ZMNE-n folytatott had- és biztonságtechnikai és katonai gazdálkodási szakok képzési programjaira épült. A jogszabályi előírások nem tették lehetővé az önálló szakirányok indítását, ezért a szak akkreditációs dokumentumai három specializációt jelöltek meg, amelyek a következők: hadtáp, haditechnikai és katonai közlekedési. A haditechnikai specializáció az utolsó két szemeszterben két modulból áll, ezek: a páncélos- és gépjármű-technikai és a fegyverzettechnikai modulok. A szak alapításakor figyelembe kellett venni a tisztképzés hagyományos értékeit, a logisztikai támogatás funkcionális és ágazati sajátosságait, valamint a műveleti és az általános katonai vezetői követelményeket is. [6]

A szakalapítás és indítás dokumentumainak kidolgozásakor nem volt egyszerű a korábbi szakmai értékek érvényesítése. Az előkészítés időszakában az úgynevezett Szakfejlesztési Fórumokon a Magyar Honvédség logisztikai szakmai- és szakági vezetői rendszeresen megfogalmazták aggodalmukat a szakági értékek védelme érdekében. Nem volt könnyű dolog megtalálni az egyensúlyt a hagyományos szakági értékek, a békeműveleti és a háborús felkészítés között. [7] A szakalapítási és indítási dokumentumok előkészítésekor a kidolgozók a szakmaiság érvényesítésének dilemmája mellett olyan kötöttségekkel is szembe találták magukat, mint az az úgynevezett közös közszolgálati modul és az alapképzés. Az NKE vezetése szigorú előírásként kezelte az úgynevezett közös közszolgálati modul 30 kredit értékét, kontaktóraszámait és a számonkérés formáit. Az alapképzés viszonylag hosszú időtartama pedig 24 kreditet, jelentős kontakt tanóra keretet és fontos ismeretköröket kötött le. Ezek miatt nem volt könnyű a szakmai tárgyak logikus egymásra épülésének követelményét teljesíteni.

A szakági vezetők aggodalmait nem lehetett nem megalapozottnak tekinteni. Végzésüket követően az NKE HHK katonai vezető alapképzési szak specializációin tanuló honvéd tisztjelöltek döntően harcoló vagy harctámogató katonai szervezeteknél kezdik meg hivatásos katonai szolgálatukat. Elsőtiszti beosztásuk szakaszparancsnok, így a képzésük szintje szakasz (üteg) és századszintű (osztály), kitekintéssel a zászlóaljra. A logisztikai tisztek életpálya modellje ettől eltér, amelyre a képzés tartalmi kialakításakor tekintettel kell lenni. A logisztikai

⁴ A döntés hatálya kiterjedt ki a katonai vezető alap- és mesterképzési szakokra, a tartalmi átalakításuk is szükségessé vált. Közigazgatási eljárás keretében azonban a katonai vezetői szakokkal kapcsolatban nem kellett szakalapítási és szakindítási kérelmet benyújtani az NKE-nek a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottsághoz. Az újrendszerű alapképzési szakokon a képzés 2013-ban indult el, az első évfolyam 2017-ben végzett. Fontos azt is megjegyezni, hogy a katonai logisztika alapképzési szak időközben egy katonai pénzügyi specializációval bővült.

tisztek egy tekintélyes része a végzést követően már a zászlóalj, dandár, esetenként hadművelési törzsekben töltenek be szakági beosztásokat. Ezért a katonai logisztika alapképzési szak tartalmának kialakításánál folytatni kellett azt a gyakorlatot, miszerint a képzés szintjének igazodni kell a logisztikai támogató rendszer által támasztott követelményekhez. [8] A szakasparancsnoki szinttől való eltérés mellett szól az is, hogy a végzett logisztikai tisztek a hadművelési szintű központi rendeltetésű irányító szervezeténél a Magyar Honvédség (a továbbiakban: MH) Logisztikai Központnál, illetve alárendeltjeinél az MH Anyagellátó Raktár-bázisnál és az MH Katonai Közlekedési Központnál, valamint a harcászati, hadművelési rendeltetésű szervezeténél az MH 64. Boconádi Szabó József Logisztikai Ezrednél is megkezdhetik elsőtiszti beosztásukat. Ezt csak úgy tudják sikerrel abszolválni, ha a felkészítésük az MH logisztikai rendszer egészére is kiterjed, kitekintéssel a NATO-ban alkalmazott logisztikai elvekre és módszerekre.

A gyakorlatorientált tisztképzés követelményének való megfelelés

A katonai logisztika alapképzési szak, képzési programjának előkészítéskor a kidolgozók átvették a jogelőd katonai gazdálkodási szakon jól bevált gyakorlatot és amellet döntöttek, hogy a kialakítandó képzési rendszerben is az új szakon tanuló honvéd tisztjelöltek a tanulmányaik negyedik szemeszterében az MH Béketámogató Kiképző Bázisán békeművelési alapfelkészítésen vegyenek részt. Az sem volt kérdés, hogy az akkor már közel egy évtizede folyó többnemzeti FOURLOG Logisztikai Kiképzést valamilyen formában folytatni kell.

A Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Vezérkar 2014-ben a „Tisztképzés Innovációja” néven felülvizsgálták az NKE HHK-n folyó tisztképzés rendszerét. A projekt előzetes eredményein alapuló, a tisztképzés innovációjával kapcsolatos 2015. február 16-i Honvédelmi Miniszteri Értekezleten hozott döntések arra kötelezték az NKE HHK vezetését, hogy az alapképzési szakokon emeljék a gyakorlati kiképzések arányait. A döntésnek megfelelően kezdődött meg a katonai logisztika alapképzési szak mintaterve átdolgozásának előkészítése. A 2015. március 31-én megtartott Szakfejlesztési Fórum javaslata alapján a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Szenátusa a 9/2015 (VI. 10) számú határozatában módosította a katonai logisztika alapképzési szak mintatantervét. A változás lényege: a szakon tanuló honvéd tisztjelöltek egy-egy, úgynevezett Szakharcászati Felkészítéseken vesznek részt a képzés VI. és VII. szemeszterében. Az előírt gyakorlatokat valamennyi katonai logisztika alapképzési szakos hallgató végrehajtja.⁵ A Szenátusi Határozat értelmében a katonai logisztika alapképzési szak minden specializációján tanuló honvéd tisztjelöltjének részvétele is lehető vált a többnemzeti FOURLOG Logisztikai Kiképzésen a képzés VIII. szemeszterében. A változtatásokkal kettős célt sikerült elérni, egyrészt ezzel jelentősen csökkent az egyes specializációkon a művelési felkészítésben korábban tapasztalt aránytalanság, másrészt sikerült elmélyíteni a művelési felkészítéssel kapcsolatos integrált szemléletet az NKE HHK Katonai Logisztikai Intézetén (a továbbiakban: NKE HHK KLI) belül. [9]

A szervezési nehézségek a Szenátusi Határozat elfogadását követően az előkészületek kezdetekor látszóttak. A Szakharcászati Felkészítés I. előkészítése az úgynevezett „Csapatbázis

⁵ A katonai közlekedési és a haditechnikai specializációkon a Szakharcászati Felkészítések sikeres teljesítése más tantárgyak úgynevezett kritérium követelményét képezik.

– anyag- és Kilométer Igény” című dokumentum kitöltésével kezdődött.⁶ Az NKE HHK KLI vezetői az igények megfogalmazásakor abból indultak ki, hogy a személyi állomány és haditechnikai eszköz szükségletet egy lövésszázlóalj logisztikai század állománytáblája szerint határozzák meg. A kompromisszum kényszere már az igény megfogalmazásakor biztossá vált. Ez abból adódott, hogy az úgynevezett „tanítészeti kiszolgálások” végrehajtására létrehozott MH Klapka György Lövészdandár 2. lövésszázlóalja normál időszakban (békeidőszakban) nem rendelkezik szervezetszerű logisztikai századdal. Ezért az eddig megtartott három Szakharcászati Felkészítés I. nevű kiképzések kompromisszumos megoldást tettek szükségessé. A honvéd tisztjelöltek feladata egy feltöltött zászlóalj átcsoportosításának megszervezése Tata helyőrségből az MH Bakony Harckiképző Központ 6. Kiképzőbázisára – közismertebb nevén „0” pont és az Angol-tábor területére –, illetve a zászlóalj harcászati gyakorlatának logisztika támogatása harcászati körülmények között. A felkészítés végrehajtása egy kiadott feladat alapján az MH Klapka György Lövészdandár Logisztikai Zászlóalj vezetésének közreműködésével, törzsvezetési gyakorlat módszerével történik, de a honvéd tisztjelölteknek szemrevételezést kell előkészíteniük és végrehajtaniuk az MH Bakony Harckiképző Központ 6. Kiképzőbázisán.

A Szakharcászati Felkészítés II. előkészítését az eredeti tervek szerint nem lehetett megvalósítani, ezért az NKE HHK KLI vezetése úgy döntött, hogy 2016-ban a katonai logisztika alapképzési szakon tanuló honvéd tisztjelöltek a kiképzést a többnemzeti „Safety Fuel 2016” gyakorlaton hajtják végre. Világossá vált, hogy Szakharcászati Felkészítés II. kiképzés szervezésére olyan megoldást kell választani, amely megvalósítható, és amely egyben felkészítést nyújthat a többnemzeti FOURLOG Logisztikai Kiképzés eredményes végrehajtásához.⁷

A többnemzeti FOURLOG Logisztikai Kiképzés kezdete az NKE HHK KLI magyar részről egyik jogelőd oktatási egységéhez fűződik. 2004 óta évente egy alkalommal, de változó résztvevőkkel – jelenleg cseh, magyar, osztrák és szerb katonai tanintézetek oktatóinak és hallgatóinak közreműködésével – és tartalommal hajtja végre az intézet. A program sikere abban rejlik, hogy a közreműködő felek felismerték, hogy a többnemzeti feladatokra való felkészítést már a tisztképzés első fázisába célszerű beépíteni. A kiképzés nagymértékben elősegíti, hogy a honvéd tisztjelöltek még a végzésük előtt megismerjék a többnemzeti törzsekben való tevékenység jellemzőit. Ezáltal jártasságot szereznek a logisztikai támogatás tervezésével és szervezésével kapcsolatos feladatokban. Mindezt a helyzetbeállítás szerint, egy valós földrajzi környezetben, egy meghatározott művelési területen hajthatják végre. A kiképzésre való felkészítés és a végrehajtás alatt olyan fogalmak tartalmát ismerhetik meg, mint a művelési támogatási lánc és megismerhetik a NATO-ban alkalmazott törzsmunka módszereit is.

⁶ A „Csapat Bázis és Kilométer Igény” című dokumentumban fogalmazzák meg az NKE HHK oktatási egységei azokat a csapat-, bázis és haditechnikai igényeket, amelyeket a következő kiképzési évben az MH katonai szervezetei biztosítanak a gyakorlati jellegű foglalkozások és kiképzések eredményes végrehajtásához.

⁷ A Szakharcászati Felkészítés II. további szervezésével a cikk záró harmadik részében foglalkozom.

A RSOM FELADATOK GYAKOROLTATÁSA

A cikk harmadik záró része a RSOM feladatok gyakoroltatásának tapasztalataival foglalkozik, az NKE HHK logisztikai alapképzési szak képzési programja szerint 2017-ben és 2018-ban lebonyolított Szakharcászati Felkészítés II. szervezésének és végrehajtásának tapasztalatai alapján. Ehhez azonban szükséges, hogy a fejezet első része az RSOM műveletek és tevékenységek rövid jellemzőivel foglalkozzon.

Az RSOM műveletek és tevékenységek jellemzői

Az RSOM műveletekkel kapcsolatban a magyar katonai logisztikai szakma képviselői körében létezik egy közkeletű mondás, miszerint „az RSOM műveletek hadműveleti tevékenység, amelynek jelentős logisztikai tartalma van”. A cikk megírásával kapcsolatos kutatásaim során nem sikerült beazonosítanom, hogy ez kijelentés kihez köthető így a forrását sem tudom megadni.

A korábban tárgyalt biztonsági kihívások miatt – elsősorban az orosz fenyegetettség okán – a vázolt ellenlépések csak akkor valósíthatók meg, ha azok tartalmát a kijelölt NATO készenléti erők az európai hadszíntéren – vagyis a tagállamok területén – tervezik és gyakoroltatják. Szövetségi szinten az RSOM műveletekkel közvetlenül két dokumentum foglalkozik, amelyek azonban természetesen kapcsolódnak más szövetségi STANDARD-ekhez is. Az első ilyen a szövetség doktrinális rendszerében az AJP-3.13 azonosítási számot kapta. A dokumentum összhaderőnemi doktrína, amely stratégiai szinten tárgyalja az erők hadszínterre való telepítésének tervezési és végrehajtási fázisait. Meghatározza az RSOM alapelveket, a hadműveleti alapokat, a tevékenységek tervezésének, szervezésének, a felállítandó szervezetek feladatainak fontosabb elveit. Részletesen tárgyalja az RSOM tervezésével, szervezésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatokat és felelőségeket. Az AJP-3.13 meghatározza a RSOM sikeres működtetése érdekében létrehozott szövetségi és nemzeti szervek feladatait és felelősségüket. [11]

Az ATP-3.13.1 hadműveleti-harcászati szintű dokumentum, amely olyan ajánlásokat és követelményeket fogalmaz meg az RSOM műveletek tervezésével, szervezésével kapcsolatban, amelyek a NATO összhaderőnemi parancsnok lehetséges és konkrét elvárásait értelmezi. Az ATP-3.13.1 az RSOM műveletek és tevékenységek három időszakát különbözteti meg, az erők fogadásának, állomásoztatásának és előrevonásának időszakát, de kitér a visszavonás feladatainak szabályozására is. Tartalmazza a kapcsolódó támogatási ágak feladatait is úgymint:

- műszaki támogatás;
- a civil katonai együttműködés;
- egészségügyi támogatás;
- pénzügyi megoldásokat,
- az RSOM műveletek és tevékenységek híradó és informatikai, valamint vezetési kérdésköreit. [12]

Az ATP-3.13.1 kitér az RSOM műveletek és tevékenységek sikeres végrehajtása érdekében létrehozott hadműveleti-harcászati szervezetek feladatainak szabályozására is. Meghatározza azokat a képességeket, amelyekkel az RSOM Támogató Parancsnokságoknak, a Mozgást Koordináló Központoknak, a Konvoj Támogató Központoknak, a be- és kirakó kikötőknek, repülőtereknek, vasútállomásoknak és az állomásoztatást más biztosító szervezeteknek rendelkeznie kell. A meghatározott képességek alapján szabályozza a feladataik végrehajtását is. [12]

A NATO-ban szövetségi szinten folyik az RSOM műveletek és tevékenységek képességeinek fejlesztése, ezzel párhuzamosan egy újra szabályozási folyamatra is szükség

van, hiszen az AJP-3.13 dokumentumot 2008-ban, míg az ATP-3.13.1-et 2014-ben adták ki, azóta eltelt időben pedig a műveleti körülmények és követelmények jelentős mértékben változtak. A két dokumentum a Magyar Honvédségben is hatályos, azonban szabályozni kellett a katonai szervezetek feladatait is. Ez a korábbi nemzetközi és nemzeti gyakorlatok tapasztalatainak feldolgozása után egy, a Honvédelmi Minisztérium közigazgatási államtitkára és a Honvéd Vezérkar főnöke által 2017-ben kiadott együttes intézkedésével történt. Az együttes intézkedés az MH szervezeteiként az alábbi főkérdéseket szabályozza:

- az MH RSOM Támogatási Terv kidolgozásának rendjét;
- az RSOM támogatás vezetési rendjét;
- az RSOM feladatok tervezése, előkészítése és végrehajtása során érintett szervek, szervezetek feladatait;
- a jelentések rendjét. [13]

Az RSOM műveleteket és tevékenységeket nem lehet csak katonai feladatként kezelni, hiszen azok jelentős polgári erőforrások bevonását teszik szükségessé. Egy, az új NATO koncepcióknak megfelelő RSOM művelet az érintett tagállamok közlekedési és logisztikai rendszerének jelentős mértékű terhelésével és igénybevételével jár, melyet a befogadó nemzeti támogatás keretében biztosítanak.⁸ Miközben a résztvevő nemzeteknek és a NATO parancsnoknak egy szilárd támogatási láncot kell kiépíteniük, mert a befogadó nemzeti támogatás a logisztikai szükségletek csak egy részét fedezik. [14] A hatékony támogatási lánc kialakításakor figyelembe kell venni a haditengerészeti és légierő komponensek, valamint a különleges műveleti erők speciális logisztikai támogatási rendszerét is.[15]

A katonai logisztika alapképzési szak RSOM felkészítésének tapasztalatai

Az eddigi tapasztalatokat két rövid alfejezetben tárgyalom. Az első részben a már említett Szakharcászati Felkészítés II. kiképzések előkészítésével és szervezésével foglalkozom, a második részben a honvéd tisztjelöltek tényleges tevékenységét értékelem.

Az RSOM felkészítés előzményei

A NATO-csúcsértekezleteket követően – szövetségi és tagállami – szinte azonnal megkezdődött a válaszlépések katonai tartalmának kidolgozása tervezése és szervezése. Ez kiterjedt arra is, hogy a szövetség erőt mutasson fel és demonstráljon. A szövetség – visszatérve a hidegháború alatt alkalmazott módszerekhez – évente nagyobb gyakorlatokat szervez, amelyeknek jelentős RSOM tartalma van. 2017-ben Magyarország és a Magyar Honvédség nemzetközi, illetve nemzeti gyakorlatsorozatban is érintett volt. Az erre való sikeres felkészülés érdekében a HVK Logisztikai Csoportfőnökség megbízott csoportfőnöke úgy nevezett Logisztikai Szemináriumot⁹ hozott létre, amely 2016 szeptemberétől 2017 márciusáig havi rendszerességgel ülésezett és tematikus témákat dolgozott fel. Adat és titokvédelmi szempontból a Logisztikai Szemináriumon elhangzottakkal kapcsolatban nem áll módomban foglalkozni. A HHK KLI Műveleti Logisztikai Tanszék (a továbbiakban: HHK KLI MLT) vezetőjeként világossá vált számomra, hogy a jövőben a szövetség olyan képességeket és tevékenységeket vár el az MH-tól, amelynek egy részét a logisztikai tisztképzésben is meg kell jeleníteni.

⁸ A befogadó nemzeti támogatás szorosan összefügg az RSOM műveletekkel és tevékenységekkel, de azon túl is mutat, kereteit a NATO dokumentumok és tagállami jogszabályok határozzák meg.

⁹ A HVK Logisztikai Csoportfőnökség, az MH Logisztikai Központ, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság, az NFIU HUN és az NKE KLI logisztikai szakembereinek részvételével.

Az MH Logisztikai Központ parancsnoka (továbbiakban: MH LK parancsnoka) 2017. május 15-20 között lehetőséget teremtett számomra, hogy megfigyelőként részt vegyek az NFIU HUN „PRECISE RECEPTION 2017” minősítő gyakorlatán. Ezt követően az MH LK parancsnoka a „SABER GUARDIAN 2017” nemzetközi és a hozzá kapcsolódó nemzeti gyakorlatra már egy négy fős megfigyelő csoportot hívott meg az NKE HHK KLI oktatói állományából öt nap időtartamra. A két gyakorlat tartalma nem publikus, annyit azonban közölni lehet róluk, hogy a „PRECISE RECEPTION 2017” törzsvezetési gyakorlat volt, míg a „SABER GUARDIAN 2017” valós csapatmozgásokkal, RSOM tevékenységgel és befogadó nemzeti támogatási feladatokkal járt. A „SABER GUARDIAN 2017” gyakorlaton vetődött fel, hogy a katonai logisztika alapképzési szakos honvéd tisztjelöltek az úgynevezett Szakharcászati Felkészítés II.¹⁰ kiképzés keretében az RSOM Támogató Parancsnokság és alárendelt elemeinek feladatait gyakorolják. Az NKE HHK dékánja és az MH LK parancsnoka a javaslattal egyetértett. Az MH LK parancsnokának azonban az volt a határozott kérése, hogy a kiképzés helyzetbeállítása és helyszínei térjenek el a „SABER GUARDIAN 2017” gyakorlatétól.

Az RSOM felkészítések végrehajtásának eddigi tapasztalatai

A kiképzés vezetője és a kidolgozó oktatók egy nemzetközi kontingens Magyarországon való áthaladásának RSOM támogatási feladatát dolgozták ki. A kidolgozott feladat eltér a NATO stratégia mozgatási elveitől, amelynek lényegét úgy lehet összefoglalni, hogy a személyi állomány főként légi úton, míg a haditechnikai eszközök és hadianyagok többségét vasúton, illetve tengeren továbbítják a fogadási és állomásoztatási körletekbe. A NATO stratégiai elvek rugalmas kezelése nem jelent szakmai hibát, mert a felvonulás módja és a mozgatási módok arányai függenek a NATO parancsnok elhatározásától és a küldő nemzet szándékától. A kidolgozott feladat szerint az erők átcsoportosítása és Magyarországon való áthaladása többségében közúton és kisebb részt vasúton történt. Ennek elsősorban didaktikai okai voltak, mert egyrészt az volt a cél, hogy a honvéd tisztjelöltek sajátítsák el a közúti mozgás szervezés és szállítmánykísérés feladatait, másrészt egy ilyen helyzetbe állítással lehetett igazodni leginkább a katonai logisztika alapképzési szak specializációnak tartalmi igényeihez. Az RSOM felkészítést 30 tanóraban, négy nap alatt hajtják végre a HHK KLI kijelölt oktatói és honvéd tisztjelöltjei.

A kidolgozók a beállított helyzet szerint az RSOM felkészítést két fázisra bontották:

- az első fázis: egy Konvoj Támogató Központ¹¹ telepítési körletének szemrevételezése, javaslatok kidolgozása és jelentése az RSOM Támogató Parancsnokság parancsnokának;
- második fázis: az RSOM Támogató Parancsnokság funkcionális elemeinek gyakoroltatása egy meghatározott MEL/MIL (incidens) lista alapján, illetve a tevékenység jelentése az RSOM Támogató Parancsnokság parancsnokának.

A felkészítés első fázisában – 16 tanóraban és két napon – a honvéd tisztjelölteknek az MH LK parancsnoka által kijelölt helyszínen az MH Közlekedési Anyagraktár (a továbbiakban KÖAR) táborfalvai külső és belső bázisán egy szemrevételezést kellett végrehajtaniuk, egy Konvoj Támogató Központ működésének megszervezése érdekében. A kiadott, úgynevezett hallgatói feladat mellékleteit az alábbi dokumentumok képezték:

- az RSOM Támogató Parancsnokság parancsnokának parancsa;
- a Konvoj Támogató Központnak elvárt képességeiről;

¹⁰ A továbbiakban az RSOM felkészítés kifejezést használom.

¹¹ Az RSOM Támogató Parancsnokság és alárendelt funkcionális elemeinek a megnevezését nem rövidíttem, mert a szabványos rövidítést még nem fogadták el.

- egy kimutatás Konvoj Támogató Központ a funkcionális elemeiről.

A kiképzés vezetője és a kidolgozó oktatók a felkészítés előkészítése alatt az egyik legfontosabb oktatási célként fogalmazták meg, hogy a honvéd tisztjelöltek legyenek képesek a feladatot tisztázni, értelmezni és értsék meg az előljáró szándékát.

Az oktatók mellett mentorok is segítették a honvédtiszt jelöltek munkáját. Az MH LK parancsnoka olyan mentorokat jelölt ki, akik PRECISE RECEPTION 2017” és a „SABER GUARDIAN 2017” gyakorlatokon tapasztalatokat szereztek az RSOM műveletek valós végrehajtásában. A 2018 évi RSOM felkészítésre az MH LK, az MH Anyagellátó Raktárbázis és az MH Katonai Közlekedési Központ szervezete két-két fő tiszti, zászlósi, illetve altiszti rendfokozatú mentort biztosított. Feladatuk az volt, hogy a honvéd tisztjelöltek munkáját figyeljék és segítsék. Sikert ért el olyan szinten megoldani, hogy a mentorok nem vették el a honvéd tisztjelöltek önállóságát, sokkal inkább önálló gondolkodásra készítették őket.

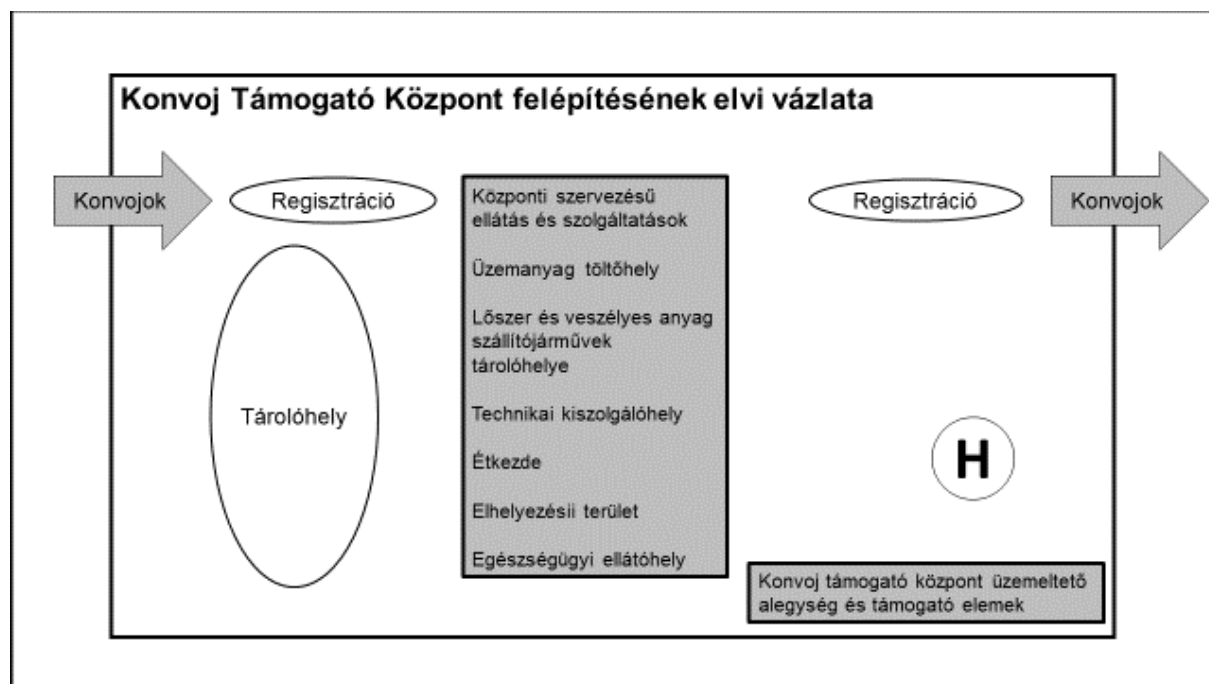
Az első fázis a Konvoj Támogató Központ feladatainak pontosításával, berendezésének és általános követelményeinek ismertetésével, illetve a „SABER GUARDIAN 2017” gyakorlaton telepített központ bemutatásával kezdődött.

Az RSOM műveletekben és a tevékenységek során a Konvoj Támogató Központokat a kijelölt menetvonalakon 200-300 kilométerenként telepítik és üzemeltetik. Feladataikat az alábbiak szerint lehet összefoglalni:

- a támogató központ vezetési-irányítási rendszerének biztosítása;
- a konvojok üzemanyag és esetleges élelmezési ellátásának, haditechnikai támogatási és egészségügyi biztosítási feladatainak végrehajtása;
- az éjszakázás vagy az esetleges nappalozás (pihentetés) alapfeltételeinek biztosítása;
- műszaki és erők megóvási feladatainak koordinálása;
- eljárási szabályok kidolgozása;
- koordináció a befogadó fogadó nemzeti támogatást végző szervekkel;
- legyen képes mintegy 750 fő és 350 darab jármű és szükség esetén a megerősítők elhelyezésére;
- belső kommunikációs rendszer működtetése;
- a LOGFAS¹² alkalmazása. [16]

¹² Logistics Functional Area Services

Egy Konvoj Támogató Központ az 1. számú ábrával szemléltetett elvi kialakítással képes feladatai követelményének eleget tenni:

1. ábra Pályi J. szerkesztése [16; 56. o.]

Az ábrából látható, hogy a Konvoj Támogató Központban a beérkező erők viszonylag rövid időt tartózkodnak, amely meghatározza a berendezésükkel szemben támasztott követelményeket is. Ezzel szemben az állomásoztató körleteket sokkal „komfortosabban” kell berendezni, hogy biztosítva legyenek a beérkező erők integrálásának feltételei, amely hosszabb időt vesz igénybe.

A honvéd tisztjelölteknek a Szemrevételezési Terv elkészítésében nehézséget okozott, hogy az MH KÖAR belső bázisát csak részben, külső bázisát egyáltalán nem ismerik. Ezzel az oktatók valós műveleti helyzeteket igyekeztek szimulálni, mert az RSOM műveletek és tevékenységek egyik sajátossága, hogy végrehajtó alegységeknek, funkcionális elemeknek a feladataikat korábban nem ismert területen és körülmények között kell végrehajtani. A Szemrevételezési Terv szempontjai megegyeznek a többnemzeti FUORLOG Logisztikai Kiképzésen alkalmazott szempontokkal, mert az egyik határozott célja az RSOM felkészítésnek, hogy a honvéd tisztjelöltek ne nemzetközi környezetben találkozzanak először azzal, hogy egy szemrevételezést hogyan kell megszervezni.

A kiadott feladat szerint a többnemzeti FUORLOG Logisztikai Kiképzésen alkalmazott szemrevételezési szempontokat a honvéd tisztjelölteknek a Konvoj Támogató Központnak az 1. számú ábrán vázolt képességeihez kellett igazítani. A szemrevételezés tartalma természetesen olyan szempontokkal egészült ki, hogy a beérkező konvojok, és vasúti szállítmányok hogyan tudják megközelíteni a kijelölt Konvoj Támogató Központot. A feladat része volt az is, hogy vizsgálni kellett a beérkező erők beléptetését, mozgásának rendjét és kiléptetését a Konvoj Támogató Központ területén. A szemrevételezés végrehajtása során nehézséget okozott, hogy a bázisokon található infrastrukturális létesítmények adottságait hogyan lehet kihasználni, és hogyan lehet megfelelni a kiadott feladatban meghatározott mennyiségi és minőségi követelményeknek.

Az előkészítés és a végrehajtás során a honvéd tisztjelölteket többször figyelmeztetni kellett arra, hogy a szemrevételezés végrehajtásakor és az eredmények elemzéskor releváns információkat használjanak, vagyis a helyszínrájkokra és az adattárakra támaszkodjanak. Saját

hibáikon keresztül értették meg, hogy csak a kijelölt kapcsolattartók verbális közlései fogadhatók el hitelesnek. Például a külsőbázis fegyveres biztonsági őre, vagy a belsőbázis konyháján – egyébként más katonai szervezethez tartozó szakács – a legjobb szándékuk ellenére téves információkat adhatnak meg, vagy a feladat szempontjából rossz megoldásokat javasolhatnak. Annak ellenére, hogy az oktatók és a mentorok többször is felhívták a figyelmet a hiteles források és adatok fontosságára, a jelentésen mégis előfordultak olyan hibák, amelyek téves közléseken alapultak és rossz megoldási javaslatokhoz vezettek. Összességében a szemrevételezés eredményeinek jelentéseit az eddigi felkészülések alkalmával a kiképzés vezetője jóra értékelte. A jelentéseket követő oktatói és mentori értékeléseknek nem a hagyományos számonkérés volt az alapvető célja. Az oktatók és a mentorok a szemrevételezések tartalmi értékelésénél arra törekedtek, hogy a hibákra didaktikai szempontok alapján hívják fel a figyelmet, vagyis a komplex megközelítés szükségességére, a feladat adta keretek között az önálló gondolkodásra készítésre, a kapott feladat helyes értelmezésre és a szemrevételezési jelentés szabatos megtételére.

A felkészítés második fázisának – 14 tanórában és két napban – a Zrínyi Miklós Laktanya és Egyetemi Campus adott helyet. A kiadott feladat szerint honvéd tisztjelöltek az alábbiakban létrehozott funkcionális csoportokban tevékenykedtek:

- RSOM Támogató Parancsnokság 24 órás ügyeleti szolgálata;
- RSOM Mozgáskoordináló Központ ügyeleti szolgálata;
- Konvoj Támogató Központ 24 órás ügyeleti szolgálata.

A feladataikat a felkészítésre összeállított MEL/MIL (incidens) lista alapján végezték, amely olyan közléseket tartalmazott, amelyek egy valós RSOM műveletben bármikor és bármilyen helyszínen bekövetkezhetnek. Előzetesen a hallgatók megismerték az egyes csoportok feladatának tartalmát, tevékenységük és az összeköttetés rendjét. A gyakorlás során az oktatóknak többszöri hadműveleti „időugratást” kellett beiktatniuk, amelyek tartalmát és időpontjait a honvéd tisztjelöltekből álló csoportok helyes reakciói, illetve a reagálásuk szakmaisága határozta meg, amelyet a mentorok jelentései alapján tudtak követni. A hadműveleti időugratás mértékét az is döntő mértékben befolyásolta, hogy milyen jellegű eseményről adtak ki közlést az oktatók. Ilyen volt például, hogy a kijelölt menetvonalakon a meghatározott menetsebességgel mennyi idő alatt érhetne el az adott konvoj az ország területére való belépés idejétől számítva a Konvoj Támogató Központ területét. Arra is figyelemmel kellett lenni, hogy a csoportoknak össze kellett állítaniuk az értékelésük egyik alapjául szolgáló napi jelentésüket.

A közlések az oktatók és az egyes munkacsoportok között kialakított zárt levelezési rendszeren valósultak meg. A két eddigi gyakorlás tapasztalatai egyértelműen bizonyították, hogy a felkészítés sokkal hatékonyabb lenne, ha a NATO-ban alkalmazott – az RSOM műveletekben és tevékenységekben követelményként egyértelműen megfogalmazott – LOGFAS program ADAMS¹³ modulját is tudták volna „alkalmazni”. Ez mind az oktatók, mind a mentorok és a honvéd tisztjelöltek tevékenységét is megkönnyített volna. A LOGFAS program ADAMS modulja a GeoMan modulban létrehozott útvonalakat a programhoz rendeli. Segítségével a szállítási kapacitásokat, közlekedési csomópontokat, menetvonalakat és a technikai adatokat egymáshoz rendeli. Az ADAMS modul alkalmazásával a menet- és szállítási tervek modellezhetőek. A felkészítés alatt az ADAMS modul használata nem technikai és informatikai okokból nem vált lehetségessé. Az ezzel kapcsolatos kérdésekre a választ abban kell keresni, hogy a LOGFAS program alkalmazását az NKE HHK katonai logisztika

¹³ Allied Deployment and Movement System

alapképzési szak specializáción a honvéd tisztjelöltek csak a VIII. szemeszterben sajátítják el. A specializációk között akkor is differenciált módon, amely gondot jelent a többnemzeti FOURLOG Logisztikai Kiképzésre való felkészülés alatt is. [10]

Mivel a kiadott feladat helyzetbeállítása szerint különleges jogrendi állapotot nem rendeltek el, a közlések összeállításánál az volt a kiinduló alap, hogy egy konvojba az ország területén – a jogi szabályzásnak megfelelően – 20 db gép- és harcjárműnél több nem közlekedhet. [18] A közlések tartalmának összeállításánál figyelembe kellett venni a szak egyes specializációinak érdekeit is, például a haditechnika specializáció esetében a meghibásodott, esetleg a vasúti kirakás alkalmával sérült haditechnikai eszközök vontatása és javításában való közreműködés.

A közlések olyan eseményeket tartalmaztak, amelyek alapvetően meghatározták a szövetséges vasúti katonai szállítmányok, és a közutakon menetet végrehajtó konvojok közlekedését. A kiadott információk olyan információkat öleltek fel, amelyekre az RSOM Támogató Parancsnokságnak és az alárendelt funkcionális elemeknek intézkedéseket kellett hozni, illetve igényeket megfogalmazni az MH előljáró- és kormányzati szervek felé. Ezek lényegét az alábbiakban lehet összefoglalni:

- a konvojok mozgását befolyásoló balesetek, amelyek következményei forgalomkorlátozást, illetve forgalomelterelést eredményeztek;
- olyan események, amelyek a fogalomszabályzás menet közbeni befolyásolását jelentették;
- a nemzetközi vasúti szállítmányok kirakása közbeni személyi sérülést nem okozó, de a haditechnikai támogatás körébe tartozó helyreállítási tevékenységeket;
- NATO-ellenes szervezetek tiltakozását, amellyel Táborfalva belterületén a beérkező konvojok Konvoj Támogató Központ területére történő belépését kívánták megakadályozni;
- az ország területére beérkező közúti konvojok és vasúti szállítmányok belépési idejét, azonosító számát és nagybani harcértékét.

A kiadott közlésekről az RSOM Támogató Parancsnokság 24 órás ügyeleti szolgálatának, illetve az alárendelt funkcionális elemeknek hadműveleti naplót kellett vezetni, amely tartalmazta a tett-, valamint a javasolt intézkedéseket és az esetleges igényeket.

A honvéd tisztjelölteknek munkacsoportonként – a hadműveleti időugratásnak megfelelően – a 24 órás ügyeleti szolgálat végére a meghatározott tartalmi elemek szerint egy jelentést kellett összeállítaniuk, amelyek az alábbi szempontokra terjedtek ki:

- Vezetés rendje: amely kiterjed az RSOM Támogató Parancsnokság és az alárendelt funkcionális elemek szervezetére és harcértékére is és tartalmazza a jelentések rendjének érvényesülését.
- A végrehajtott feladatokat RSOM Támogató Parancsnokságnál és az alárendelt funkcionális elemeknél, illetve közlekedési alágazatonként, amely kiterjedt a be és kilépett közúti konvojok számára, a be és kilépett katonai vasúti szállítmányok számára, illetve a kijelölt repülőterekre érkezett és azokról távozó légiszállítmányok számára.
- A folyamatban lévő feladatokra az előző pontban ismertetett metodika szerint. Itt szükséges megjegyezni, hogy ebben és az előző szempontnál kellett kitérni azokra az eseményekre, amelyek a végrehajtást befolyásolták. Vagyis a MEL/MIL) listában adott közlésekben adott incidensekre, hatásaikra, az azokra adott válaszokra.
- Az időjárás előrejelzésre, és annak várható hatására az adott RSOM műveletre és tevékenységre.
- A folyamatban és a tervezett feladatokkal kapcsolatban a legfontosabb kérdésekről egy olyan emlékeztető, amely a következő váltás tevékenységét segíti.
- Összefoglaló tapasztalatok és javaslatok.

Az RSOM Támogató Parancsnokság napi jelentéseit az alárendelt funkcionális elemek napközbeni és napvégi jelentései alapján állítják össze. A jelentés szóbeli része a Microsoft Office PowerPoint program segítségével készült. Ennek a szoftvernek a segítségével viszonylag könnyű megjeleníteni a szöveges tartalmakat, az összefoglaló táblázatokat és a grafikus (térképeket, vázlatokat) elemeket. Az eddig végrehajtott felkészítések tapasztalatai alapján az a következtetés vonható le, hogy a munkacsoportok a jelentéseiket jó szakmaisággal teszik meg, de a jelentések megtételének metodikájánál a gyakorlatlanság jelei mutatkoztak meg.

KÖVETKEZTETÉSEK

Az NKE HHK-n folyó alapképzések tartalmának kialakításakor figyelembe kell venni a biztonságpolitikában és a hadtudományban bekövetkezett változásokat és a biztonsági kihívásokra adott katonai válaszok elméleti és gyakorlati követelményeit. Ugyanakkor nem szabad elfeledkezni arról, hogy főként az alapképzés ezekhez az igényekhez viszonylag reagálni, hiszen az alapvető szakmai ismereteket még nem sajátították el a honvéd tisztjelöltek.

A gyakorlatorientált tisztképzés követelménye azonban az NKE HHK KLI szervezésében folytatott katonai logisztika alapképzési szakon lehetővé tette a műveleti felkészítés egységes szemléletének kialakítását. A Szakharcaászati Felkészítés I. egy zászlóalj szintű logisztikai támogatás megszervezését tartalmazza, a Szakharcaászati Felkészítés II. olyan nemzeti feladatokat tartalmaz, amelyet többnemzeti keretekben és térben kell végrehajtani, egyben azt szolgálja, hogy a honvéd tisztjelölteket felkészítse a többnemzeti FOURLOG Logisztikai Kiképzésre. A jövőben az oktatóknak véleményem szerint el kell azon gondolkodni, hogy katonai logisztikai alapszakon tanuló honvédtisztjelöltek gyakorlati készsége a korábban említett felkészítések és kiképzések között mérhető módon csökken.

Egy ilyen kiképzést, mint amilyen az NKE HHK katonai logisztika alapszakos honvéd tisztjelöltek RSOM felkészítése, nem lehet az MH logisztikai vezetőszerveinek és logisztikai szervezeteinek a támogatása nélkül megszervezni. Az oktatóknak naprakész információkkal kell rendelkezniük a NATO és az MH logisztikai támogatási rendszer elméletében és gyakorlatában bekövetkezett változásokkal kapcsolatban. A katonai logisztika alapképzési szak RSOM felkészítése abban is példaértékű, hogy az MH LK és alárendelt logisztikai szervezetei jól felkészült mentorokkal segítették a kiképzés végrehajtását. Ennek gyakorlatát az NKE HHK többi alap- és mesterképzési szakán is célszerű alkalmazni.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] SZENES Z.; *Új bor régi palackban. A Walesi NATO-csúcs*; Hadtudomány XXIV. 3-4. (2014) 3-21. o. http://mhht.eu/hadtudomany/2014/3_4/2014_3_4_1.pdf (letöltve: 2015. 03.01.)
- [2] SZENES Z.: *Előre a múltba: A NATO Wales után*; Külügyi Szemle XII.3. (2014) 3-26. o. <http://kki.hu/assets/upload/Szenes.pdf> (letöltve: 2016. 12.12.)
- [3] TÁLAS P.: *A varsói NATO-csúcs legfontosabb döntéseiről*; Nemzet és Biztonság IX. 2. (2016) 97-101. o. http://www.nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/nb_2016_2_09_talas_peter_-_a_varsoi_nato-csucs_legfontosabb_donteseirol.pdf (letöltve: 2017.,11.15.)
- [4] SIPOSNÉ K. K.: *NATO-csúcstalálkozó az elrettentés és a védelem jegyében*; Hadtudomány XXVII. 1-2 (2017) 127-136. o. http://real.mtak.hu/54740/1/HT_2017_114_126_u.pdf (letöltve: 2018. 06.06.)

- [5] SZENES Z.: *Meglepetések nélkül a varsói NATO-csúcs értékelése*; Biztonságpolitika. (2016) 1-15. o. <http://biztonsagpolitika.hu/wp-content/uploads/2016/08/szenes-zoltan-meglepetesek-nelkul.pdf>
- [6] POHL Á.: *A műveleti felkészítés rendszere a logisztikai tisztképzésben*; Hadtudományi Szemle VIII. 1. (2015) 151-166. o. http://epa.oszk.hu/02400/02463/00026/pdf/EPA02463_hadtudomanyi_szemle_2015_01_151-166.pdf (letöltve: 2015. 08.12.).
- [7] POHL Á.: *Az új rendszerű logisztikai tisztképzés: Valóban eltűnt a szakma*. Hadmérnök X. 1. (2015) http://www.hadmernok.hu/151_05_pohla.pdf (letöltve: 2015. 08.12.).
- [8] POHL Á.: *Az új tisztképzés: a logisztikai megoldás*. Hadtudományi Szemle VII. 4. (2014) 356-367. o. http://epa.oszk.hu/02400/02463/00025/pdf/EPA02463_hadtudomanyi_szemle_2014_04_356-367.pdf (letöltve: 2015. 08.12.).
- [9] HORVÁTH A.: *A katonai logisztika alapképzési szak gyakorlatorientáltsága egy szakharcászati kihelyezés tapasztalatai alapján*; Hadtudományi Szemle IX. (2016) http://epa.oszk.hu/02400/02463/00031/pdf/EPA02463_hadtudomanyi_szemle_2016_02_036-047.pdf (letöltve: 2017. 08.17.).
- [10] PAPP A.; VENEKEI J.; *The Innovative Elements of the Conduct of Fourlog Logistics Training 2018 and Their Application in Military Higher Education*; Hadmérnök XIII. 2. (2018) 105-115. o. http://www.hadmernok.hu/182_08_pap.pdf (letöltve: 2018. 09.10.).
- [11] AJP-3.13 NATO *Allied Joint Doctrine For The Deployment Of Forces*; Washington DC, NATO Standardization Agency (NSA), (2008) <https://nso.nato.int/protected/nsdd/CommonList.html> (letöltve: 2017. 03. 01.)
- [12] ATP-3.13.1 *Allied Tactical Publication Reception, Staging and Onward Movement (RSOM) Procedures Edition A Version 1*; Washington DC, NATO Standardization Agency (NSA), (2014) <https://nso.nato.int/protected/nsdd/CommonList.html> (letöltve: 2017. 03. 01)
- [13] A Honvédelmi Minisztérium közigazgatási államtitkárának és a Honvéd Vezérkar főnökének 60/2018. számú HM KÁT-HVKF együttes intézkedése a NATO Erők Fogadása, Állomásoztatása és Előrevonása támogatási feladatainak tervezési és vezetési rendjéről, valamint az MH NATO Erők Fogadását, Állomásoztatását és Előrevonását támogató parancsnok feladat- és hatásköréről.
- [14] VENEKEI J.: Az ellátási (támogatási) lánc szerepe és fontossága a katonai felsőoktatás gyakorlatában. In: HORVÁTH A (szerk): 52 év a katonai logisztika szolgálatában. Dialóg Campus Kiadó. 2017. 75-85. o.
- [15] BODORÓCZKI J.: *Az ellátási lánc szemlélet hatása a különleges erők logisztikai támogatására*; Hadmérnök XIII. 3. (2017) 102-113. o. http://hadmernok.hu/173_09_bodoroczki2.pdf (letöltve: 2017. 11.11.)
- [16] PÁLYI J.: *A Magyarországra érkező szövetséges erők (RSOM) logisztikai támogatásának követelményei és feladatrendszere*. Diplomamunka, NKE HHK katonai műveleti mesterképzési szak. Konzulens: dr. habil. Horváth Attila alezredes. (2018) 80
- [17] BODORÓCZKI J.: *A különleges műveleti erők RSOI támogatásának sajátosságai*; Hadmérnök XII. 2. (2017) 63.-76. o. http://hadmernok.hu/172_06_bodoroczki.pdf (letöltve: 2017. 10.11.)

- [18] NYITRAI I.; SZÁSZI G.: *Csapatmozgások engedélyezésének és végrehajtásának sajátosságai a Magyar Honvédségben*; Katonai Logisztika. Különszám (2016) 410-423 o.
http://epa.oszk.hu/02700/02735/00083/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2016_ksz_410-423.pdf (letöltve: 2017. 02. 15.)